

Richard Wagneri ooperis «Reini kuld» on Angeri kanda hiiglaste Fafneri roll.

teatrimajas, kus puudub omaseks saanud koduteatri tunne, keeruline ja emotsionaalseid väljakutseid esitav. Anger ütleb, et proovisaal on proovisaal igal pool. Nagu lava on kõikjal lava. Ka tööprotsess on ühesugune, oluline vaid, et see oleks hästi organiseeritud.

«Kui kõik osalised on terved ja puuduvad stressi tekitavad viimase hetke lauljatevahetused, lavastus ise ei ole väga komplitseeritud, vaid kulgeb loogiliselt, siis astud uksest sisse nagu ikka, ütled tere, ma olen kohal, sind võtab vastu assistent, juhatab proovisaali ning töö läheb käima,» selgitab Anger. «Eri majades töötavate kolleegide puhul on tavaline, et üle kolme kuu või kord aastas saadakse kokku ja sellest on tekkinud omamoodi perekond.»

Üldiselt on kõikidel etendustel ettevalmistusperiood, iseasi, kui pikk. Vabakutselisel lauljal tuleb oma aega oskuslikult planeerida.

«On olukordi, kus lendad hommikul kohale ja õhtul on etendus. Siin Semperoperis alustasime aga juba kolm nädalat tagasi taastusproovidega. Lavastus «Reini kuld» tuli siin välja 2001. aastal, aga seda ei ole juba kolmteist aastat mängitud. Muidugi on olemas režiiramatud, aga assistent on Saksa täpsusega fanaatik, kes teab iga hetke ja kohta, kus keegi midagi tegema peab. See on lauljale väga hea, kui juhendid on täpsed, mitte nii, et mine lavale ja tee midagi. Mida parem maja, seda lihtsam on prooviperiood ja seda parem on lõpptulemus. Alates sellest, mis kell algab proov ja millal ning kui pikk on paus. See annab tööle vormi, sest kui on liiga palju aega käes, hakatakse ressursidega laiutama.»

Kui keeruline on vabakutselisel ooperilauljal rolliga kiiresti kohanduda?

Kasutan töömeetodit, mida olen õppinud Viini Riigiooperis. Tähtis on jätta meelde punktid, millest muusikas lähtuda, kellega suhelda ja kes mida vajab. Laval oled küll tund aega, aga märksõnu või momente, millele keskenduda, ei olegi nii väga palju. Tuleb kõik rahulikult läbi vaadata, meelde jätta, ja kui need on lavastuslikult loogilised, siis see muret ei valmista. Etenduspäeval tuleb elada oma tavalist elu, elevus ja rambipalavik tulevad nii või naa. Talismani mul pole, sest kui ma selle maha unustaksin, keskenduksin halvale endele, kütaksin end üles, rikuksin meeleolu ja kaotaksin enesekindluse. Hääle lahtilaulmisega on ka see lugu, et häälepaeltele piisab kohatusest, sest need on vaid kahesentimeetrised, aga hingamine tuleb avada.

Aga kui midagi läheb meelest, eksite?

See on õhtu tipp hetk, kui laval läheb midagi viltu. Ooperiteatris muidugi nii palju juhtuda ei saa kui sõnateatris. Meil on ju tekst koos muusikaga ees, intonatsioonid heliloojal ette antud, ise me väga palju muuta ei saa ning tempo jookseb. Seetõttu võib juba viienda-kuuenda etendusega rutiin tekkida. See ei ole aga hea, sest rutiiniga kaasneb igavus, millel puudub energia. Kui aga midagi juhtub, ärkab kogu lava. Tekib teine ja väga põnev energia, need etendused, kus keegi kukub või komistab, on vaata et kõige paremad. Just viimasel «Reini kulla» etendusel, mis on muusikaliselt väga raske teos, juhtus ootamatu lugu. Siin Dresdenis dirigeerib seda üks paremaid Wagneri dirigente Christian Thielemann ja arusaadavalt on nii solistid kui ka orkestrandid õhinas ja väga hea ettevalmistusega. Näkineidude osatäitjad suundusid etenduse lõpus publikule nähtamatult orkestriauiku laulma. Enne sinna jõudmist lülitas üks neist kogemata orkestri töövalguse välja ja orkester mängis kaks pikka minutit kottipimedas. Ma rõhutan, tegemist on äärmiselt keerulise teosega, aga orkester tundis seda muusikat nii hästi, et midagi ei juhtunud. Selliseid olukordi tuleb ette ja nende peab hakkama saama. Keegi ei ole ju süüdi, sest see oli tehniline probleem, sama lülitit tuleb edaspidi asetada kohta, kus see kellelegi ette ei jääks.

Kas kolleegid ka aeg-ajalt lavaelu võrtsitavad?

Ikka tehakse selliseid nalju, et pööratakse laulmisest vabal hetkel publiku poole selg ja te-

Enne õhtust etendust ootasid Angerit austajad autogrammisovidega.

hakse nägusid, samal ajal kui laulad. Proovi siis tõsine olla, eks ikka tikub naer peale. See on muidugi tore siis, kui on tegemist koomilise ooperiga.

Mäletan üht «Sevilla habemeajaja» etendust Viinis. Läksin just lavalt minema, kui kuulsin, et publik möirgab naerda. Piilusin kardina vahelt, et mis juhtus. Selgus, et ühel lauljal olid püksid lõhki läinud. Ta isegi ei teadnud, kui lõhki need tegelikult olid. Koomilises ooperis sai aga olukorra lahendada nii, et ta võttis punase räti ja üritas katkisi pükse varjata ja paigata, tegi seda muidugi avalikult, nii et see ka publikule väga meeldis. Siis tekkis orkestrantidel ka juba tõsine huvi laval toimuva vastu. Paljud tõusid, samal ajal mängides, püsti ja kiiksid lavale.

«Reini kulla» esietendusel Viinis juhtus ka üht-teist?

Selle ooperiga olen palju eri lavastusi teinud. Viinis tuli ruttu õppida ja lavaproove ma ei saanudki. Fafneri tegelaskujul oli suur kostüüm ja hiiglaslikud käed, ees aga lateksist mask. Pidime teise hiiglasega lavale tulema maja ehk poodiumi tagant. Mina nägin lava aga esimest korda. Seega ei teadnud, kus ma seal täpselt dirigendiga kontakti saan. Enne laulma hakkamist mõistsin, et olen veel liiga kaugel poodiumi taga ega näe dirigenti. Ei jäänud muud üle kui jälgida dirigenti monitorist, selleks pidin pöörama pead, mida tegin liiga järsult ja mask jäi paigale. Kuna käed olid hiigelsuured, ei saanud ma enda abistamiseks mitte midagi teha. Nii ma selle valusa minuti läbi kõrvaugu laulsingi. Pärast üht sama ooperi esietendust kummardama tulles aga kukusin. Seejärel sain kuulsaks, sest seda kukumist kajastati palju. (Naerab.)

Mille alusel te rolle valite?

Rollid valin koostöös oma määndžeriga. Arvestame edasist arengut ja tuleb kaasa võtta varem hästi õnnestunud rollid. Määndžer peab olema, agentuur on nagu puhvertsoon, kes sind aitab ja informatsiooni vahendab. Graafik on nii tihe, et ma ei suudaks igapäevaste küsimustega nagu lennuliiklus või hotellitoa leidmine samuti tegeleda. Seetõttu on ajakava, kus mõnikord on olulised isegi sellised detailid nagu hotelli kõrvaltänavas asuva poe kirjeldus või kui mitu minutit kulub teekonnaks ooperimajja või häälearstini. Tihti on ühel perioodil kolm-neli pakkumist ja on juhtunud, et esimesena on alla kirjutatud kõige viletsamale lepingule. Siis ei ole enam midagi teha ja pead paraku parema pakkumise ära ütleva. Millal sellest ooperimajast uus ettepanek tuleb, ei tea iial.

KUI AGA MIDAGI JUHTUB, ÄRKAB KOGU LAVA. TEKIB TEINE JA VÄGA PÕNEV ENERGIA.

Millisest rollist te unistate?

Ei unistagi, sest see viib mugavustsooni, kust ei saa välja, ning töö jääb tegemata. Laval kaob veenvus, kui mõtted on samal ajal unistuste juures. Omamoodi on iga uus roll unistuste roll. Teen endale järgmisel sünnipäeval raske, aga ilmselt parima kingituse, sest laulan Modest Mussorgski ooperis «Boriss Godunov» nimiosa. Olen selles ooperis juba kõiki teisi bassirole laulnud.

Aastaid tagasi, esimesel hooajal Viini Riigiooperis alustades oli Angeril kohustus olla valmis 28 rolli laulmiseks, sest just nii palju bassirole oli sel ajal repertuaaris. Mida suuremaks aga rollid lähevad, seda vähem on lauljal neid korraga käsil. Vabakutselise ooperilaulja etenduste ja rollide arv väheneb tunduvalt. Ettevalmistusperioodid on pikad ja sel ajal ollakse ühe rolliga ajaliseselt väga hõivatud. Anger ütleb, et kuigi varem võis ta teha sama ajaga viis korda rohkem tööd, on selline süsteem hea, sest muidu ei jätkuks jõudu, aga jõuressursi jagamine on oluline.